

INVESTIGAR PORTA SORPRESES

La recerca de dades culturals és apassionant i plena d'interès fruit de la fantasia i la realitat de les coses investigades. El grup de Recerca Etnològica de l'Associació Amics de Tavertet porta uns mesos investigant pel Collsacabra, cercant el fil de la història humana i les realitats quotidianes que emanen de les fotografies de família.

El propòsit és molt vital perquè darrere de cada imatge sorgeixen informacions importants, dades evidents o detalls que cal descobrir per incorporar-los al fil de la recerca principal. Totes les informacions són aprofitades per estructurar l'edifici d'un relat que, de mica en mica, va prenent cos.

Els mitjans són molt apreciables: col·leccions de fotografies que els habitants del Collsacabra posen gentilment a la disposició de l'equip perquè siguin estudiades. Els complements també són benvinguts: alguna persona coneixedora de les fotografies explica detalls del contingut, de l'evidència que presenta la imatge que gairebé sempre fa referència al coneixement de les persones fotografiades i del lloc on s'ha fet la fotografia. Alguna vegada al dors s'hi troben escrits, notes o noms que a l'investigador li són d'un interès fonamental

perquè aporten realitats tangibles de primera mà. Qui cerca i rebusca té el goig de creure's el que està escrit i el deure d'incorporar-ho a la documentació de la fotografia; és una dada històrica fiable que pot augmentar l'interès de la imatge i l'efectivitat del discurs general.

Però les coses no sempre són tan senzilles. A vegades els escrits són d'una veracitat discutible o estan equivocats sense mala intenció. No tot el que veiem escrit al darrere d'una fotografia s'ha de creure sense dubtes; abans de donar una informació com a bona hi ha la necessitat d'aprofundir en la seva realitat, de seguir investigant i no desestimar cap detall per inesperat que sembli. L'equip, en la recerca etnològica, sembla que ha sofert un d'aquests petits errors, que, si bé no treuen importància al conjunt, poden desorientar en algun detall.

En la investigació que s'està fent a la família Novellas de Tavertet apareix en una fotografia de les primeres dècades del segle xx, un grup de persones, tot homes, del poble. La còpia, de mida 8x13 cm, amb clara evidència de ser autèntica de l'època que representa, té al dors una impressió amb la llegenda: "Tarjeta-Postal, Union Universal de Correos, España, Correspondencia-Dirección." La cartolina fotogràfica va ser retallada, operació feta pel mateix fotògraf

que va ajustar la cartolina comercial de mida postal (9x13 cm) a la proporció del negatiu. Fins passada la meitat del segle xx, el dors d'alguns papers sensibles ja venien de fàbrica amb les lletres i divisions de postal, de forma que cada fotògraf, professional o aficionat, podia donar caràcter de servei de correus a les seves fotografies. Fins aquí tot correcte. Complement del que estem considerant és la troballa, dins del mateix arxiu Novellas, d'una altra fotografia, també de mida 8x13 cm, amb la mateixa imatge i amb signes evidents de ser una reproducció de la que considerem original. Els contrastos i tons d'aquesta segona imatge són alterats per l'efecte reproductor en comparació amb la primera; el tipus de cartolina del suport s'evidencia d'una fabricació, tipus de superfície i característiques generals més properes a nosaltres, possiblement dels anys 50/60 del segle xx. Aquesta rèplica de la fotografia antiga porta al dors, escrit amb bolígraf, la llegenda "Tavertet l'any 1922, 16 anys" i la marca d'una creu amb el nom "Pep" que identifica en Josep Novellas a la seva joventut. Hem assolit un èxit. Tenim una fotografia original i una reproducció posterior amb una datació que permet situar cronològicament aquesta imatge emblemàtica d'uns homes del poble.

La sorpresa apareix quan, per il·lustrar un article sobre el treball que s'està fent,

publiquem la fotografia a les planes del diari "El 9 Nou" del 18 de gener del 2002. Amb molta convicció, un nebot d'en Josep Novellas assegura que la data és incorrecta, que ell coneixia l'aspecte del jove Pep i que ben segur que la fotografia és més antiga; possiblement dos o tres anys anteriors al 1922. El dubte ja està servit. Furgant entre els familiars s'intenta esbrinar de qui és la lletra de l'escrit en qüestió. Sembla que no és d'en Josep ni de cap familiar directe. Algú, en algun moment, va atribuir-li una referència a partir d'informació no comprovada. Ara tenim motiu d'enyorar, una vegada més, la presència del besavi Josep Novellas, el seu diàleg fluid i la seva memòria tan fidel que recordava, ben passats els noranta anys, detalls com el que ocupa la nostra atenció. Ell hauria sabut aclarir-ne la incertesa.

El dilema restarà damunt de la taula: fer cas de les lletres escrites o acceptar el criteri del nebot. No és un fet transcendent perquè una diferència de dos o tres anys a la dècada dels vint no posa en dubte ni l'antiguitat ni les característiques documentals de la imatge. Simplement ens demostra que investigar a fons porta sorpreses.

Jordi Gumí

H **STAL** **
ESTRELLA
RUPIT Tel. 93 852 20 05
www.hostalestrella.com

BAR - L'ERA - FORN DE PA
 COQUES DE FORNER I DE LLARDONS
 CARQUINYOLIS DE RUPIT
 RECORDS I EMBOTITS
 ERA NOVA, S.C. - Pl. Era Nova, 1
 Tels. 93 852 20 34 - 93 852 20 50
RUPIT I PRUIT

BAR BOTIGA
CAN MIQUEL
 ESMORZARS I BERENARS, RECORDS,
 PA, COQUES I EMBOTITS ARTESANS
CARRER LES FONTS, 4
TEL. 93 856 50 83 08511 TAVERTET

LA DEYESA
Restaurant
Habitacions
Residència per a col·lectius
 Ctra. de Vic a Olot, Km. 35
 08569 Rupit Pruit
 Tels. 93 852 20 12 - 93 852 20 84